

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ ŽEMĖS NAUDOJIMO SĄLYGŲ ĮSTATYMO
NR. XIII-2166 7, 69, 84 ir 86 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nurodytas šio įstatymo tikslas – užtikrinti darnią atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtrą ir integraciją į energetikos sistemą. Praktika rodo, kad kituose įstatymuose įtvirtintos nuostatos kai kuriais atvejais (pvz., plėtojant saulės šviesos energijos elektrines) gali būti perteklinės arba lėtinančios atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtrą (pvz. vėjo elektrinių).

Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XI-2133 „Dėl Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos patvirtinimo“ (toliau – Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija), 25 punkte numatyta, kad viena iš pagrindinių strateginio atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – AEI) srities tikslo pasiekimo kryptį yra didinti vartojamos elektros energijos iš AEI dalį, palyginti su galutiniu elektros energijos suvartojimu, iki 45 proc. 2030 metais ir 100 proc. 2050 metais. Vertinant technologijų vystymosi tendencijas prognozuojama, kad, gaminant elektros energiją iš atsinaujinančių energijos išteklių, iš vėjo energijos galėtų būti gaminama didžioji dalis – ne mažiau kaip 53 proc. – elektros energijos, iš saulės šviesos energijos – 22 proc., likusi dalis naudojant kitas AEI technologijas. Pažymėtina, kad Nacionalinėje klimato kaitos valdymo darbotvarkėje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XIV-490 „Dėl Nacionalinės klimato kaitos valdymo darbotvarkės patvirtinimo“, 25 punkte numatyti dar ambicingesni tikslai, kad energijos gamybos ir tiekimo sektoriuose iki 2030 m. AEI dalis šalies bendrame galutinio energijos suvartojimo balanse sudarytų 45 proc. ir 50 proc. šalyje suvartojamos elektros energijos būtų iš pagaminta AEI.

Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ (toliau – Aštuonioliktosios Vyriausybės programa), 159 punktas numato, kad bus plėtojama elektros energijos iš AEI gamyba, spartinama saulės ir vėjo elektrinių plėtra, bei planuojama 2025 m. turėti iki 1,2 GW galios įrengtų vėjo elektrinių ir 1 GW galios saulės elektrinių tinklą.

Atsižvelgiant į tai, būtina, atsisakant perteklinio teisinio reguliavimo sudaryti kuo palankesnes sąlygas tiek vėjo, tiek saulės elektrinių plėtrai.

Šio įstatymo projekto uždaviniai:

- skatinti saulės šviesos energijos elektrinių ir spartinti vėjo elektrinių plėtrą, siekiant strateginiuose planavimo dokumentuose įtvirtintų tikslų;

- Nustatyti, kad vėjo elektrinių veikla gali būti priskirta atvejams, kuriais nereikalingas žemės savininkų, valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtinio sutikimas tuo atveju, kai jų valdomi sklypai patenka į Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu (toliau - Įstatymas) nurodytas teritorijas (vėjo elektrinėms nustatomas sanitarinės apsaugos zonas), tačiau privalomas kompensavimas už patirtus nuostolius Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka;

- atsisakyti perteklinių nuostatų dėl galiojančiame teisiniame reguliavime nustatytų draudimų taikymo gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose, valstybiniuose parkuose, biosferos rezervatuose įrengti saulės šviesos energijos elektrines ant pastatų, kurie yra kultūros paveldo objektai, stogų ir (ar) fasadų, sudarant galimybę už kultūros paveldo apsaugą atsakingai institucijai statinio projekto rengimo metu įstatymų nustatyta tvarka vertinti ir priimti sprendimą dėl minėtų elektrinių įrengimo galimybių konkrečiu atveju.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

LRS Seimo nariai Justinas Urbanavičius ir Romualdas Vaitkus.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu vadovaujantis Įstatymu, būtina gauti visų žemės savininkų, valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtinio, kurių valdomi žemės sklypai patenka į vėjo elektrinėms nustatomą sanitarinės apsaugos zoną, sutikimus. Praktikoje kyla sunkumų gauti sutikimus, nes sudėtinga rasti visus žemės sklypų savininkus (jie nežinomi, išvykę ir pan.). Derybos su savininkais dėl kompensavimo už nustatomą sanitarinę apsaugos zoną nustatymą pradžioje vyksta sklandžiai, tačiau likus nedideliame skaičiui savininkų, su kuriais reikia susitarti, likusieji žemės sklypų savininkai prašo didesnių kompensacijų ir dėl to užtrunka sutikimų gavimas bei vėjo elektrinės statybos projekto įgyvendinimas.

Įrengiant saulės šviesos energijos elektrines ant pastatų, kurie yra kultūros paveldo objektai, stogų ir (ar) fasadų, kai pastatai yra gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose, valstybiniuose parkuose, biosferos rezervatuose, vadovaujantis Lietuvos Respublikos statybos ir Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymais, reikalingas statybą leidžiantis dokumentas, kurio išdavimo procedūra reglamentuota Statybos įstatymą įgyvendinčiuose teisės aktuose.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siūlomi pakeitimai, Įstatymo projekto rengėjų nuomone, skatins saulės šviesos energijos elektrinių ir spartins vėjo elektrinių plėtrą, sudarys prielaidas sparčiau siekti Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijoje ir Aštuonioliktosios Vyriausybės programoje nustatytų tikslų.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas Įstatymo projektas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus Įstatymo projektą, bus sudarytos palankesnės sąlygos verslo subjektams, kurie investuoja į vėjo ir saulės elektrinių plėtrą.

Įstatymo projekto nuostatų įgyvendinimas sumažins administracinę naštą ūkio subjektams, nes neliks prievolės gauti visų žemės savininkų, valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtinio sutikimus planuojant statyti vėjo elektrines.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant inkorporuoti Įstatymo projektą į teisinę sistemą kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte nenustatomos naujos sąvokos ir jas įvardinantys terminai.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas, Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo projektui įgyvendinti naujų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Nėra.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia Seimo nariai

Justinas Urbanavičius

Romualdas Vaitkus